

5 SKYRIUS

1936 M. BIRŽELIO 23 D.
ALKATRAZO GRIEŽTOJO REŽIMO KALĖJIMAS
9 VAL. 45 MIN.

Alas Capone prarado budrumą.

Tuoj po pusryčių vyras pravarde Randuotasis (*Scarface*) pradeda pamainą – valo dušo grindis. Kitados jis nešiojo brangius kostiumus ir papuošalus su deimantais, bet dabar dėvi standartinę Alkatrazo uniformą: mėlynus batistinius marškinius, kelnės, diržą ir batus. Capone trisdešimt septyneri, anksčiau jis vadovavo liūdnei pagarsėjusiam Čikagos nusikaltėlių sindikatu, kuris kasmet nešdavo didesnę nei 100 mln. dolerių pelną.* Jis gyveno nesibaimindamas, kad bus suimtas – papirkdavo teisėjus, policininkus, politikus ir šie garantuodavo jam laisvę. Bet minties aštrumas, būtinas vadovaujant kriminalinei organizacijai, jau ne Capone jėgoms, nes jo protą baigia suėsti lėtinis sifilis. Ir nors kadaise Alphonse'as Gabrielis Capone buvo grėsmingiausias mafijos bosas Amerikoje, kaip teigiama, nužudęs daugiau nei trisdešimt žmonių, dabar jis tėra dar vienas kalinys šiame kalėjime, iš kurio neįmanoma pabėgti, vėjuotoje saloje vidury San Fransisko įlankos.

* Šiandien būtų daugiau nei 18 milijardų dolerių.

Kasdieniška Alo Capone, jo žmonos Mae, sūnaus Alberto Francio Capone-Sonny ir Sonny žmonos Ruth nuotrauka prie gangsterio namų Floridoje.

Capone žino, kad čia, Alkatraze, turi priešų. Kiti kaliniai mano, kad jis bando įsiteikti kalėjimo viršininkui Jamesui A. Johnstonui, siekdamas gauti specialią sąlygų, nors šis yra pagarsėjęs fraze, kad jo kaliniams „priklauso maistas, drabužiai, stogas virš galvos ir medicininė pagalba. Visa kita – privilegijos“. Šis posakis, kalinių taisyklių vadove dar vadinamas Taisykle numeris penki, yra priežastis, kodėl viršininkas Johnstonas nesutinka daryti Capone paslaugų.

Bet mafiozas vis tiek bando. Vieną sykį pamėgina užlįsti be eilės kalėjimo kirpykloje.

– Varyk į eilės galą, ubage, – išrėžia nuteistasis Jamesas Lucas, dvidešimt dvejų nepataisomas karštakošis iš Teksaso.

– Ar tu žinai, kas aš toks esu, ožy? – suurzgia plačiapetis Capone.

Lucas pastveria kirpėjo žirkles ir įspaudžia geležtę Capone į kaklo veną.

– Aha, žinau, kas toks esi, tu taukuotas spageti. Ir jei nevarysi į eilės galą, žinosiu, kas toks *buvai*.

Po šio incidento jiedu – bankų plėšikas bei automobilių vagis ir garsiausias Amerikos mafiozas – tampa mirtinais priešais. Capone paskleidžia žinią, kad tam, kuris užmuš Lučą, bus dosniai atsidėkota.

Bet veikti imasi Lucas. Alui Capone plaunant dušo grindis, jaunas teksasietis puola iš užnugario ir kerta gangsteriui žirkklėmis. Capone apsisuka ir gindamasis iškelia rankas aukšty, bet kraujas ir toliau liejasi Lucui žirkklėmis badant kalinio nugara, krūtinę ir delnus.

Išgirdęs grumtynes atbėga sargybinis Thomas J. Sandersas. Smarkiai sudaužęs Lučą lazda, Sandersas užkerta kelią žmogžudystei. Jamesas Lucas skubiai išsiunčiamas į D korpusą ir uždaromas vienutėje. Alas Capone skubiai nugabenas į kalėjimo ligoninę, jam sutvarstomos žaizdos. Jis išgyvena, bet kūną paženklina nauji sužalojimai, papildantys tris į akis krintančius randus ant kairio skruosto. Prabėgus ketveriems iš vienuolikos bausmės metų dėl mokesčių vengimo, Capone netrukus grįžta į Alkatrazo kamerą. Naktimis jį, kaip ir kitus belaisvius, kamuoja iš San Fransisko sklindantis juokas ir linksmybių garsai – šaltas įlankos vanduo taip sustiprina garsą, kad rodos, jog naktinis gyvenimas verda čia pat už sienos.

Bet taip nėra. San Fransiskas nutolęs daugiau nei per pusantro kilometro nuo šios salos, kalinių vadinamos Uola.

Alas Capone visada turėjo problemą – nesugebėdavo nu-
laikyti liežuvio už dantų.

Jam aštuoniolika, jis dirba barmenu ir apsauginiu Brukli-
no Konio salos naktiniame bare „Harvard Inn“. Jaunuolis
moka būti žavingas, bet vieną vakarą jam į akis krinta gra-
žuolė lankytoja, ir vaikiną nusprendžia elgtis chamiškai.

– Mažute, – Capone pašnibždomis ištaria tamsiaplaukei,
sėdinčiai su kitu vyru, – tavo šikna labai graži ir sakau tai
kaip komplimentą. Patikėk.

Gražuolės vardas Lena Galluccio. Šalia sėdintis vyras –
jos brolis. Girtas Frankas Galluccio, išgirdęs nešvankią Capo-
ne pastabą, puola šį. Capone duoda atgal. Galluccio išsitrau-
kia kišeninį peilį ir perrėžia jaunojo barmeno veidą – kairėje
pusėje lieka žiojėti didžiulė žaizda. Frankas ir Lena skubiai
pasišalina iš šokių salės, kad neaštrintų konflikto, o aplin-
koje nesiorientuojantis ir krauju plūstantis Capone skubiai
išvežamas į ligoninę. Netrukus po išrašymo, dar neištraukus
siūlių iš veido, būsimasis mafiozas leidžiasi ieškoti Galluccio
norėdamas atkeršyti.

Paaiškėja, kad abu vyrai dirba nusikaltėlių šeimoms. Su-
derinamas susitikimas susitarti dėl paliaubų. Abu vyrus prie
vieno stalo „Harvard Inn“ pasodina banditas Charlesas Lu-
ciano-Laimės kūdikis (*Lucky*).

Alui Capone įsakoma atsiprašyti, kad įžeidė Leną. Taip
pat liepiama nekeršyti. Capone nesiginčija su sprendimu,
nes supranta, kad jeigu neklausys – mirs.

Capone suvokia gavęs naują pravarde – Randuotasis.

Taip gyvenama organizuoto nusikalstamumo pasaulyje.
Sindikatai laiko save šeimomis, o kilus konfliktui išmintingo

sprendimo kreipiamasi į lyderius. Capone į šį pasaulį įžengia keturiolikos, metęs mokyklą. Iš pradžių priklauso Skerdikais (angl. *The Rippers*) vadinamai Bruklino gatvinių gaujai, kuri daugiausia užsiima cigarečių vagystėmis. Bet greitai po savo sparneliu Capone priglaudžia dvidešimt penkerių gangsteris Francesco Ioele, dar vadinamas Frankie Yale'u.

Yale'as yra nusikaltėlių pasaulio vizionierius, jis pirmasis italų imigrantų, užsiimančių reketu, turto prievartavimu ir žmogžudystėmis, grupę pavadino *šeima*. Nenumoja ranka ir į darbą su vietinėmis airių grupuotėmis, nes supranta, kad nors ir būdami etniškai skirtingi, pasipelnys ir vieni, ir kiti. Frankie Yale'as, pasikeitęs pavardę į tokia, kuri derėtų prie universitetinės baro „Harvard Inn“ temos, daro didžiausią įtaką Alo Capone gyvenime.

1920 metais, suprasdamas, kad jeigu nori suklestėti, turės palikti Brukliną, jaunavedys Capone su Frankie Yale'o palaiminimu persikrausto į Čikagą.* Ten jis drauge su kitu atvykėliu iš Niujorko Johnny Torrio-Lapinu (*the Fox*) prisišlieja prie Colosimo šeimos. Lapino dėdė yra Didysis Džimas (*Big Jim*) Colosimo, valdantis per šimtą viešnamių, kuriuose dirba sekso vergės. Bet Didysis Džimas turi problemą.

Iš Italijos atvykusi gauja, vadinama „Juodąja ranka“, pradėjo įžūliai reketuoti Colosimo. Didysis Džimas paveda Lapinui, žiaurumu garsėjančiai torpedai, padaryti tam galą.

Trisdešimt aštuonerių Giovanni Torrio už Alą Capone vyresnis septyniolika metų. Jis gimė Pietų Italijoje, bet dar jaunystėje pasikeitė vardą, kad skambėtų amerikietiščiau. Torrio – lyderis iš prigimties, garsėjantis strateginiu mąstymu ir

* Alas Capone 1918-aisiais vedė Mae Coughlin, airę iš vidurinės klasės šeimos. Nors vyras dažnai šėldavo su meilužėmis ir prostitutėmis, jiedu gyveno santuokoje iki pat Capone mirties. Jie susilaukė vieno vaiko – Alberto Francio Capone, kuris prisistatydavo pravardę Sonny.

suktumu. Tačiau praėjus kelioms savaitėms po persikėlimo į Čikagą Lapino ir jo dėdės Didžiojo Džimo interesai susikerta. Torrio manymu, Colosimo, skirdamas didžiausią dėmesį prostitucijai, apriboja save.

1920-ųjų sausio 17 dieną įsigalioja naujas įstatymas, vadinamas Volsteado įstatymu. Juo uždraudžiama prekiauti alkoholiu ir jį laikyti. Prohibicija – toks pavadinimas prilimpa šiam įstatymui – nusikaltėlių šeimoms – ar bent jau Didžiajam Džimui Colosimo – iš pradžių neatrodo kaip pajamų šaltinis. Bet Lapino požiūris kitoks. Slapčia tiekiant alkoholį ištroškusiai Amerikos visuomenei galima susikrauti milžiniškus turtus. Torrio mano, kad nusikaltėlių sindikatai siaubingai klys, jeigu neįsitrauks į naują veiklą, vadinamą *bootlegging*, kai alkoholis kontrabanda įvežamas į šalį ir pardavinėjamas smarkiai išpūstomis kainomis.*

Tad Johnny Torrio-Lapinas griebiasi kraštutinių priemonių. Jis suorganizuoja verslo susitikimą su Gennų nusikaltėlių šeima, kuri bent iš pirmo žvilgsnio yra Didžiojo Džimo sąjungininkė. Torrio akiplėšiškai praneša Gennoms apie planus plėstis į alkoholio kontrabandą ir paprašo leidimo nužudyti savo dėdę. Gangsteriai, kuriems vadovauja šeši broliai, vadinami Siaubingaisiais Genomis, valdo Čikagos Mažosios Italijos rajoną. Sicilijoje gimę broliai turi federalinę licenciją gaminti pramoninį spiritą. Kartu su mišių vynu, tai yra viena iš vos kelių stipriųjų gėrimų rūšių, kurias Jungtinėse Amerikos Valstijose galima legaliai pardavinėti. Pagal Torrio planą tokius legalius gėrimus būtų galima pardavinėti kartu su kontrabanda, ir broliai Gennos greitai sutinka su pasiūlymu užlenkti Didįjį Džimą.

* Angl. *bootlegging* – XIX a. atsiradęs terminas, kilęs nuo kontrabandininkų gudrybės slėpti butelius batuose.

Tai nelengvas sprendimas. Colosimo yra vienas garsiausių Čikagos žmonių, palaikantis artimus ryšius su politikais ir įžymybėmis. Jo restorane „Colosimo's“ Pietų Čikagoje nuolat sukiojasi turtingiausi ir garsiausi vietiniai.

1920 metų gegužės 11-ąją Didysis Džimas Colosimo įžengia į savo restoraną ir ten jį nušauna drabužinėje besislėpęs žudikas. Yra įrodymų, kad tas šaulys galėjo būti Alas Capone, bet iki šių dienų jo tapatybė nepatvirtinta.

Aišku tik tai, kad Johnny Torrio tampa Colosimo kriminalinio sindikato lyderiu. Alas Capone – žmogumi numeris du. Veikdamas kaip Lapino dubleris, jis gali kada įsigeidęs atidaryti viešnamius, nelegalius kazino ir *spikizius* – slaptas įstaigas, kur amerikiečiai renkasi gerti.*

Įvykiams pasisukus netikėta linkme, 1925-ųjų sausio 12-ąją keturis kartus pašaukiamas pats Johnny Torrio. Į gangsterį, šiam sėdint automobilyje, pasikėsina konkuruojančios airių gaujos nariai. Lapinui pataiko į krūtinę, kaklą, dešinę ranką ir kirkšnį, bet žudikui priartėjus prie automobilio ir įrėmus vamzdį Torrio į smilkinį, kad užbaigtų darbą, šovinio lizde nebėra nė vienos kulkos. Užpuolikas pabėga, įsitikinęs, kad užlenkė Lapiną, bet šis pateisina savo vardą ir išgyvena pasikėsinimą nužudyti. Tačiau Johnny Torrio supranta, kad mirtis čia pat. Tad po kelių savačių nusprendžia pasitraukti iš organizuoto nusikalstamumo ir grįžta į Niujorką.

Prieš išvykdamas Torrio savo įpėdiniu paskiria Alą Capone.

* Terminas *spikizis* (angl. *speakeasy* – kalbėk tyliai) kilo nuo įpročio nekalbėti apie tokias įstaigas, baiminantis, kad apie jas sužinos policija.

Gera būti Randuotuoju. Dvidešimt šešerių metų naujasis organizacijos, vadinamos Čikagos grupuote, vadovas valdo prostitucijos, *spikizių*, nelegalių alaus daryklų ir hipodromų imperiją, iš kurios kiekvieną savaitę susikrauna šimtus tūkstančių dolerių.

Naujasis viršininkas greitai priauga svorio ir metro septyniasdešimt aštuonių centimetrų ūgio vyras išpampsta iki 113 kilogramų. Jis tampa Čikagos garsenybe, pagrindine miesto kriminalinės subkultūros žvaigžde. Capone taip pat sulaukia žiniasklaidos dėmesio, nes svaidosi provokuojančiomis citatomis, pavyzdžiui: „Daug daugiau pasieksi maloniu žodžiu ir šautuvu nei vien tik maloniu žodžiu.“ Daugelis čikagiečių nepaiso smurtinės potekstės ir juokiasi.

Visuomenės akyse Capone yra mafiozas, važinėjantis po miestą neperšaujamu automobiliu, dėvintis ekscentriškus kostiumus ir niekur nesirodantis be skrybėlės. Kai reikia, gangsterių bosas būna ir dosnus – padavėjams palieka absurdiškai daug arbatpinigių, o šaltomis žiemos naktimis miesto vargšams perka drabužių.

Žinoma, Capone galia pagrįsta ne labdara. Jį geriau apibūdina nežmoniškas žiaurumas. Netrukus jis susiremia su Šiaurės Čikagos gauja ir nušauna jos vadą Earlą Weissą-Žydelį (*Hymie*).

Dėl agresyvaus būdo Alas Capone pats gyvena nuolat bijodamas, kad bus nužudytas, tad kiekvienas, įtariamasis išdavystė, baudžiamas žiauriai. 1929 metais Capone vakarienių pakvietė tris vyrus, kurie, jo manymu, planuoja jį išduoti. Capone palaukė, kol nieko neįtarianti trijulė baigs valgyti ir gerti, ir tada puolė. Svečių rankos ir kojos buvo pririštos prie kėdžių. Greitai jie suprato, kad gyvybei iškilo pavojus.

Alas Capone priėjo prie Johno Scalise'o, Alberto Anselmi ir Josepho Giuntos-Rupūžės (*Hop Toad*) rankose gniauždamas beisbolo lazda. Tada pradėjo mojuoti.

Mafiozas žvėriškai suknežino kiekvieno iš jų galvą. Tada perėjo prie pirštų ir dilbių. Paskui beisbolo lazda nutaikė į įtariamų persimetėlių tarpukojus. Pasklido klyksmų ir lūžtančių kaulų garsas. Bet Alas Capone neleido šiems vyrams mirti. Agresija liovėsi tik tada, kai jis pavargo švaistytis lazda.

Trijų gangsterių kūnus netrukus rado netoli Hamondo, Indianoje.* Vietinis koroneris vėliau paliudys, kad niekada nėra matęs taip siaubingai suniokotų žmonių.

Bet čia tik pradžia.

1929 metų vasarį nerimaujantis Alas Capone sėdi savo namuose Floridoje. Jam ką tik pranešė, kad didžiausio jo varžovo George'o Morano-Bagso (*Bugs*) vadovaujama gauja rezga sąmokslą jį nužudyti.

Po kaitria Floridos saule besišildantis Capone nusprendžia smogti pirmas. Pasamdęs keturis smogikus ne iš Čikagos, kad jų neatpažintų, sukurpia planą įvilioti Morano gaują į vietinį garažą neva pigiai parduoti aukščiausios klasės viskio „Old Log Cabin“. Pats Moranas-Bagsas 10 val. 30 min. turėtų atvykti į „SMC Cartage Company“ pastatą ir padėti kitiems septyniems gaujos nariams sukrauti alkoholį. Bet Moranas vėluoja – gal todėl, kad šiandien Valentino diena.

Nepunktualumas išgelbės jam gyvybę.

* Johnas Scalise, Albertas Anselmi ir Josephas Giunta iš tiesų planavo išduoti Alą Capone. Būdamas paranojiškas, Capone sugebėjo nuspėti prieš save rengiamą sąmokslą.

Smogikai privažiuoja prie garažo vogtu policijos automobiliu. Du apsirengę pareigūnų uniformomis. Iš pradžių Morano gangsteriai patiki, kad tai eilinis policijos reidas. Bet taip nėra.

Vyrai suvaromi į garažą ir išrikiuojami veidu į sieną. Atsišaudyti negali, nes ginklus iš jų atėmė. Tada smogikai *Tomio* pistoletais-kulkosvaidžiais* ir nupjautavamzdžiais šautuvais į kiekvieną vyrą paleidžia mažiausiai po penkiolika kulų.

Suprasdami, kad kaimynai tikriausiai turėjo išgirsti pistoletų-kulkosvaidžių tratėjimą, du policininkais persirengę žudikai išlydi kitus du smogikus iš garažo, tarsi juos areštuotų. Visi keturi susėda į vogtą policijos automobilį ir nuvažiuoja.

Policijos niekas neiškvies.

Šias žvėriškas žudynes Čikagoje apipins legendomis, o į istoriją jos įeis kaip Šv. Valentino dienos skerdynės.

Vykstant pjautynėms Alas Capone yra už tūkstančių kilometrų, bet niekas neabejoja, kad jis už jas atsakingas. Dėl plačiai ištransliuotos spaudos konferencijos šios skerdynės kaip niekada išgarsina Capone.

Jos taip pat žymi gangsterio pabaigos pradžią.

Kalinys numeris 85 į Alkatrazą atvyksta 1934-ųjų rugpjūčio 22 dieną. Federaliniai pareigūnai, nesugebėję nuteisti Alo Capone už Šv. Valentino dienos skerdynes ar kitus nusikaltimus, siekia bet kokiomis priemonėmis patupdyti jį už grolių. 1931-aisiais Iždo departamentas su agentu Eliotu Nessu priešakyje galiausiai nuteisia Capone už mokesčių vengimą. Gangsteriui paskiriama vienuolikos metų laisvės atėmimo

* Pistoletas-kulkosvaidis „Thompson“. (Vert. past.)

bausmė. Pirmąją bausmės dalį atlieka Atlantos federaliniame griežtojo režimo kalėjime, pasakiški gangsterio turtai leidžia jam ten papirkinėti pareigūnus ir gauti bet kokių malonumų, kurių užsimano. Bet Alkatraze viskas kitaip.

Alas Capone ne tik užpuolamas Jameso Luco, bet ir turi išstverti itin griežtą kasdienį režimą. Jo protas ima greitai silpti. Galiausiai 1939 metų lapkričio 16-ąją, praėjus penkeriems metams nuo Capone atvykimo į Alkatrazą, už gerą elgesį jis paleidžiamas pirma laiko. Jo protiniai gebėjimai prilygsta dvylikamečio.*

Beveik visi iki vieno ketvirtojo dešimtmečio gangsteriai sutriuškinti, taigi J. Edgaras Hooveris įsitikina, kad jo naujasis FTB suvaldė nusikalstamumą Amerikoje. Dabar Hooveris imasi visai kitokių teisėsaugos problemų.

Europoje pratrūkus Antrajam pasauliniam karui, FTB įgaliojamas sekti įtariamus Amerikos šnipus, dirbančius užsienio priešams. Direktorius imasi naujos užduoties pasimėgaudamas, bet jis nežino, kad karo metais skirtas įgaliojimas netrukus padės užauginti naują organizuotų nusikaltėlių kartą, kuri paskandins Ameriką terore ir korupcijoje.

Mafija ateina.

* Įdomu, kad Alkatraze Capone kalėjo kartu su Alvinu Karpju – visuomenės priešu, kurį suėmė J. Edgaras Hooveris. Karpis buvo kalinys Nr. 325 ir bausmę šiame kalėjime atliko ilgiau nei bet kuris kitas nuteistasis įstaigos istorijoje – 27 metus. Alkatrazas užvėrė duris visam laikui 1963-ųjų kovo 21-ąją, o Karpis buvo perkeltas į kitą griežtojo režimo kalėjimą. Karpį lygtinai paleido 1969-aisiais, o 1979-aisiais jis mirė perdozavęs tablečių ir alkoholio.